

PC–10005/NL

X–1/2111

BUSINESS ORGANIZATION & MANAGEMENT PRINCIPLES–I–104

(Semester–I)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 60

Note : Attempt *two* questions each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

- I. “Successful people have a social responsibility to make the world a better place and not just take from it.” Comment on the statement by detailing out the social responsibility of the business.
- II. Elucidate in detail the concept of partnership. Discuss in detail the features of partnerships and the types of partners which are in a partnership
- III. “Building on a foundation of ethical behavior helps create long-lasting positive effects for a company.” Do you agree with the statement and discuss in detail the importance of business ethics within an organization.

- IV. What do you mean by the term business? Explain in detail the nature and scope of business in detail.

SECTION—B

- V. “Without proper management, resources of the organization remain resources only and never become output for the production”. Elucidate the statement by discussing in detail the importance of management.
- VI. What do you mean by the term “delegation of authority”? Discuss in detail the principles of delegation. Also discuss the problems encountered in delegation of authority.
- VII. “Planning as a process involves thinking before doing.” Comment and discuss the steps involved in planning in detail.
- VIII. Explain the term “managerial control”. Discuss in detail the various techniques of managerial control.

SECTION—C

(Compulsory Question)

- IX. Write brief answers of the following :
1. Briefly explain the term “small business”.
 2. Discuss briefly the features of public enterprise.
 3. What do you mean by the common seal of a joint stock company?

4. What are the objectives of a co-operative society?
5. Discuss briefly the advantages of sole trading concerns.
6. Delegation vs. Decentralization.
7. Explain the term “span of control”.
8. Differentiate between formal and informal organization.
9. What do you mean by “management by objectives”?
10. Briefly discuss the importance of morale.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. “ਸਫਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣ, ਨਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਲਈ ਹੀ ਜਾਣ।” ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- II. ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਿਖੋ। ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੇ ਲੱਛਣ ਵਿਚਾਰੋ ਅਤੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- III. “ਨੈਤਿਕ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਚਿਰਜੀਵੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।” ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ? ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਅੰਦਰਲੀ ਵਪਾਰਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।
- IV. ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

- V. ‘ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸਰੋਤ, ਸਰੋਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਵੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਧਾਰਦੇ।’ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- VI. ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਪਜਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰੋ।
- VII. “ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।” ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਵਿਚਲੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- VIII. ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :
1. ਲਘੂ ਵਪਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
 2. ਸਰਕਾਰੀ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਲੱਛਣ ਦਰਜ ਕਰੋ।
 3. ਜ਼ੋਆਂਇੰਟ ਸਟਾਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੀਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

4. ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
 5. ਇਕ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਤਜਾਰਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦਰਜ ਕਰੋ।
 6. ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਣ ਬਨਾਮ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਣ ਵਿਚਾਰੋ।
 7. ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
 8. ਉਪਚਾਰਕ ਅਤੇ ਅਣਉਪਚਾਰਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਦਰਜ ਕਰੋ।
 9. ਮਨੋਰਥਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
 10. ਮਨੋਬਲ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
-